

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

– ієрархічність, взаємопідпорядкованість елементів цілісної системи громадянської культури особи, накладання і взаємозв'язок окремих підсистем у їх цілісній системі; виступ природних якостей «другого порядку» в ролі соціальних якостей «першого порядку» та соціальних якостей «другого порядку» в ролі системних якостей «першого порядку»;

– інтеріоризація зовнішніх впливів, цінностей, обставин у взаємодії цілісних систем та екстеріоризація внутрішніх складових елементів системи, зміна зовнішніх обставин під впливом внутрішніх чинників;

– існування активних центрів у цілісній системі громадянської відповідальності особистості, домінуючі прояви у її структурі окремих підсистем.

Громадянська відповідальність учнів трактується як спільна творча діяльність, взаємодія вчителів, батьків, вихователів та їх вихованців, яка стимулює розвиток в учнів кращих громадянських якостей через забезпечення необхідних умов для ефективного функціонування механізму внутрішньої ціннісно-нормативної регуляції громадянської поведінки особи та включення її в різноманітні громадянські відносини [1].

Такий педагогічний процес передбачає кінцевий результат (гармонійний особистісний розвиток громадян, оптимізацію громадянської міжособистісної взаємодії) і засоби його реалізації (наявність мети, програм, засобів, методів і виконавців).

Література

1. Дерев'яно Н., Костів В. Формування громадянської культури особистості школяра: навч. метод. посіб. / Н. Дерев'яно, В. Костів; за ред. В. Костіва. – К. : ТОВ «Праймдрук», 2011. – 352 с.

2. Нікітіна Наталія Павлівна. Формування громадянської позиції учнів у навчально-виховному процесі педагогічного ліцею. 13.00.07 – теорія і методика виховання. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. – Луганськ, 2007. – 23 с.

КРАЄЗНАВСТВО У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Букач В. М.

Університет Ушинського, Україна

Пізнання вітчизняної історії та культури сприяє формуванню патріотизму, національної самосвідомості, людської гідності та громадянської активності. Значне місце в цьому процесі належить краєзнавству, яке відіграє вагомий роль у розвитку історичних та природничих знань.

Виховання громадянина починається з дитинства. Саме у початковій школі учні здобувають перші знання з історії та природи малої Батьківщини: села, міста, краю, рідної мови та літератури, вчать розуміти й цінити оточуючий світ. Основним провідником цих знань є вчитель.

Загально-гуманітарна підготовка повинна займати особливе місце у процесі підготовки майбутніх освітян. Вивчення історії держави, краю, історії української та культури інших народів сприяє формуванню у майбутніх вчителів початкової школи почуття патріотизму, толерантності, любові до духовної культури, поваги до особистості. Важливим елементом такої підготовки є краєзнавство, яке як складова частина входить у дисципліни історичного, філологічного, природознавчого, економічного, культурологічного циклів.

Краєзнавство, як вивчення природи, населення, господарства, історії та культурно-етнографічних особливостей певної частини країни, адміністративного чи природного районів, населених пунктів, сприяє розумінню різноманітності та єдності народу України.

Ознайомлюючись з краєзнавчим матеріалом, наприклад, в курсі історії української культури, майбутній вчитель повинен зрозуміти наявність моральної складової, духовної цілісності способу життя населення регіону, району, міста, села, тієї «малої батьківщини», яка є основою для формування у кожного індивіда любові до рідної землі та усвідомлення себе патріотом, незалежно від етнічного походження.

Краєзнавство, на наш погляд, має бути важливим елементом у процесі навчання та виховання майбутніх педагогів. При цьому доцільно враховувати етнічний склад аудиторії, психологічні особливості тієї чи іншої нації, особливо в багатонаціональних регіонах країни.

Майбутній освітянин повинен орієнтуватися у внутрішній політиці держави, проїнятися інтересами тієї спільноти (краю, міста, села), в якій йому передбачається жити й працювати, з позиції можливостей їх задоволення в межах демократичної, правової держави. І краєзнавство активно сприятиме цьому, надаючи цінні знання тим, хто їх прагне.

Готуючись до роботи з учнями в багатонаціональному середовищі, майбутній вчитель повинен перейнятися глибоким розумінням етнічних особливостей, які мають місце в умовах спільної пізнавальної та трудової діяльності, в побуті, у спілкуванні, у навчанні та грі, поведінці.

Специфіка нашої країни та Одещини, зокрема, вимагає розсудливого, обережного підходу до оцінки історичного минулого даної території, особливостей сучасного її стану та перспектив майбутнього розвитку. Одеський регіон є унікальним співтовариством, в якому змішалися риси психології, традицій, мовних та культурних елементів різних нації та народів, що створює неповторний характер мешканця області, що тим чи іншим чином впливає не лише на культурне, а і на економічне життя півдня країни.

Краєзнавча спрямованість в процесі підготовки вчителів початкової школи може бути реалізована як в курсах з історії України та української культури, економіки, рідної мови та літератури, так і при викладанні іноземної мови, основ правознавства, політології. Використання краєзнавчого матеріалу при вивченні означених дисциплін надає можливість студенту досягнути особливості історичного процесу на території України, більш об'єктивно уявити процеси державотворення, зрозуміти етнічні особливості формування та розвитку народів України.

Знання з краєзнавства молодші школярі можуть отримувати на уроках природознавства, літературного читання, малювання, музики та співів, «я у світі».

Під час навчання у педагогічному закладі майбутньому вчителю слід оволодіти знаннями, вміннями та навичками з урахуванням того, що педагог має:

1. Опрацьовуючи на уроках природознавства певну тему, спиратися на приклади оточуючого тваринного та рослинного світу

2. На уроках літературного читання знайомити учнів як з українською літературою, так і з творами місцевих літераторів, зразками усної народної творчості.

3. На уроках малювання вчити школярів спостерігати та відображати навколишнє середовище.

4. На уроках з предмету «Я у світі» професійно тактовно виховувати у молодших школярів повагу до родини, рідної мови, друзів, до пам'яток історії малої батьківщини.

5. На уроках музики та співів знайомити учнів із зразками музичного фольклору, музичними творами про рідний край.

В педагогічній практиці це притаманне лише педагогу з широким кругозором та високим рівнем професійної підготовки.

Література

1. Букач В. М. Краєзнавство та навчально-виховний процес. / В. М. Букач // Життя і пам'ять: Науковий збірник, присвячений пам'яті В'ячеслава Івановича Шамко. – Вип. 2. – Одеса, 2015. – С. 30–35.

2. Нагайник В. А. Проблеми виховання національної свідомості в сучасних умовах / Нагайник В. А. // Філософія. Менталітет. Освіта. – Одеса, 1995. – С. 84–85.

3. Орищенко В. Г. Підготовка майбутніх вчителів до роботи у школах національних спільнот України / Орищенко В. Г. // Виховання і культура. – 2001. – № 1. – С. 72–75.

4. Трегубенко О. М. Особливості підготовки фахівців до організації та проведення краєзнавчої роботи в школах України / О. М. Трегубенко // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2012. – № 4 (239). – Ч. II. – С. 53–59.

5. Украинская советская энциклопедия: В 12 т., 13 кн. – Т. 5. – К., 1981. – С. 369–370.

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ ПАРАДИГМ

Ваколя З. М.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

Моральне виховання дітей та молоді набуває особливої гостроти, оскільки розглядається як основа реалізації національної освітньої політики України, де формуються нові суспільні відносини на засадах демократії та гуманізму. Це зумовлено не лише практикою світового співтовариства, а й результатами історії. Значна частина яскравих представників культури, творчої інтелігенції, вчених, педагогів і митців, філософів і мислителів століттями створювали ціннісно-культурний фонд нації, який має вияв у ментальності українців. Чимало поколінь виховувалося на усталених моральних нормах і правилах. Цей факт набуває ще більшої значущості, коли усвідомлюємо, в яких складних історичних змінах перебував народ України.

Третє тисячоліття висуває нові вимоги до особистості як члена суспільства, а звідси – й до морального виховання, особливо молодого покоління. Ключову роль у генеруванні й поширенні положень морального виховання, відіграли: педагоги Ф. Агій, М. Алмашій, А. Волошин; громадські діячі В. Довгун, М. Перейма, В. Шпенник, які стояли у витоків педагогічних видань, що відіграло важливий внесок у загальний динамічний розвиток освіти і культури.